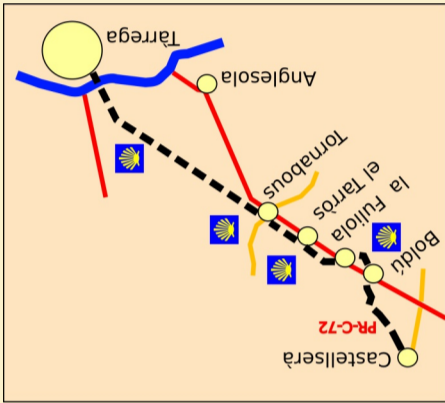

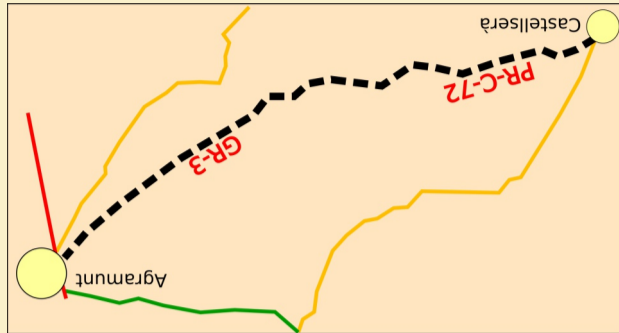
A PEU I AMB BTT

Tram 1: de Tàrraga a Castellsèra

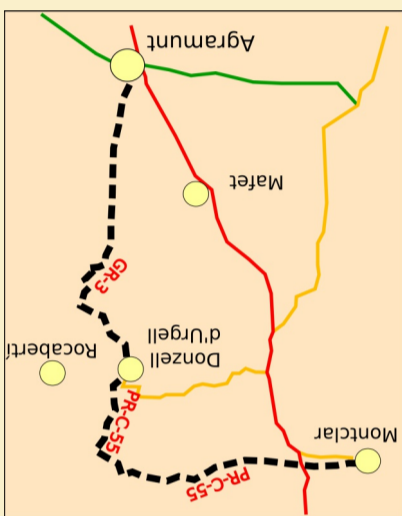
Tram de 18 km en pla a través de l'antic camí ral. Està senyalitzat com Camí de Sant Jaume des de Tàrraga fins a Bòldú passant per Torna-bous, el Tarròs i la Fuliola. A Bòldú prenem el PR-C-72 fins a Castellsèra.

Tram 2: de Castellsèra a Agramunt

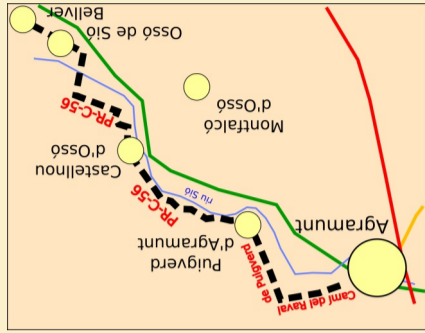
Tram de 13 km amb lleu ascens i descens per la serra d'Almenara. Està senyalitzat com camí PR-C-72 fins a Agramunt com camí GR-3.

Tram 3: d'Agramunt a Montclar

Tram de 13 km. Sortim d'Agramunt per la ruta GR-3 cap a Donzell d'Urgell. A la sortida d'aquest poble, a l'alçada de l'ermita de Sant Roc prenem la PR-C-55 fins a Montclar d'Urgell.

Tram 4: d'Agramunt a Ossó de Sió

Tram de 9 km seguint el curs del Sió. Sortim d'Agramunt pel c. Raval de Puigverd i continuem recte pel camí ral. A 930 m. el camí es bifurca i seguim per la dreta. A 200 m. prenem el camí de la dreta que du directe fins a Puigverd. Aquí prenem el camí PR-C-56 en direcció a Castellnou, Ossó de Sió i Bellver.

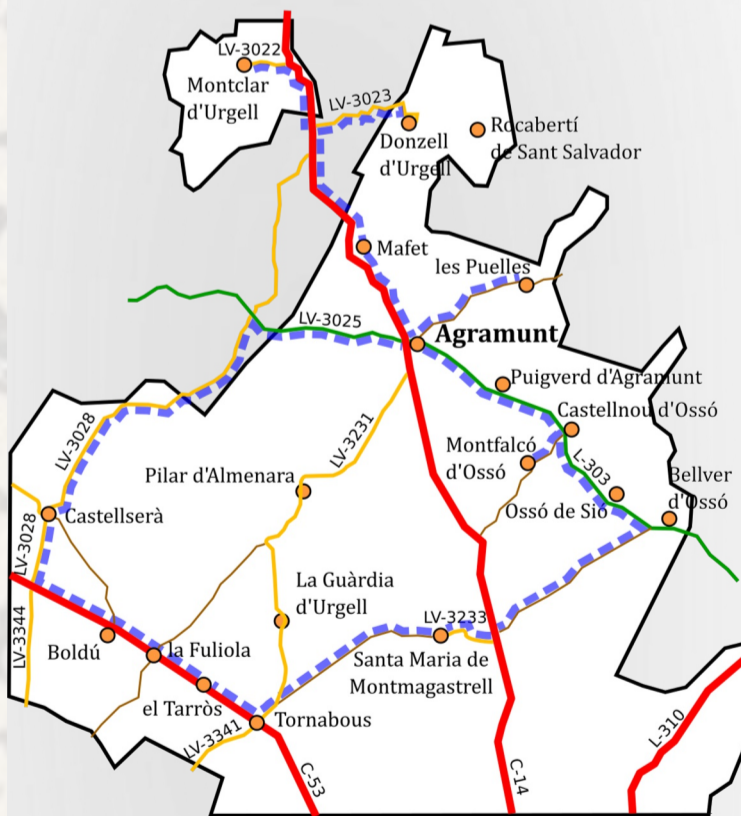
Tram 5: de Bellver d'Ossó a Tàrraga

Tram de 15 km planers. Sortim de Bellver d'Ossó per la plaça de la Bassa i el Camí Ral. Traverssem la carretera i reprenem el camí ral de Tàrraga a Bellver. Al llarg de 2,2 km des de la carretera deixem camins a dreta i esquerra i continuem recte fins arribar a una bifurcació amb una bassa a l'esquerra i un observatori d'aus i cabana a la dreta. Prenem el camí de la dreta (S.O.). El seguim durant 1 km on trobem un camí principal que prenem cap al S.O.

Als 200 metres arribem a una cruïlla i prenem el camí de la dreta (S.). Als 100 metres el camí es bifurca i prenem de nou el camí de la dreta (S.O.). A 450 metres el camí es torna a bifurcar i prenem el principal cap a l'esquerra (S.). El seguim durant 1,4 km on trobem el PR-C-69 que prenem en direcció Claravalls (S.O.). D'aquí el seguim en direcció Altet, i continuant fins arribar al GR-3 o Camí de Sant Jaume tornant a Tàrraga per sota de Sant Eloi.

Pel camí: Claravalls i Altet eren dues poblacions de la Batlha de les Jurisdiccions de Tàrraga. Ambdós disposaven de castell i el de Claravalls va ser reedificat al segle XVI. A Altet, a la part alta del poble i a prop del castell, la Paeria de Tàrraga plantava les forques com a símbol de la jurisdicció, però a la dècada de 1520 grups de "desconeguts" les destruïren cada cop que es plantaven.

CONSELL COMARCAL DE L'URGELL

Bandolers del Sió i dels Plans

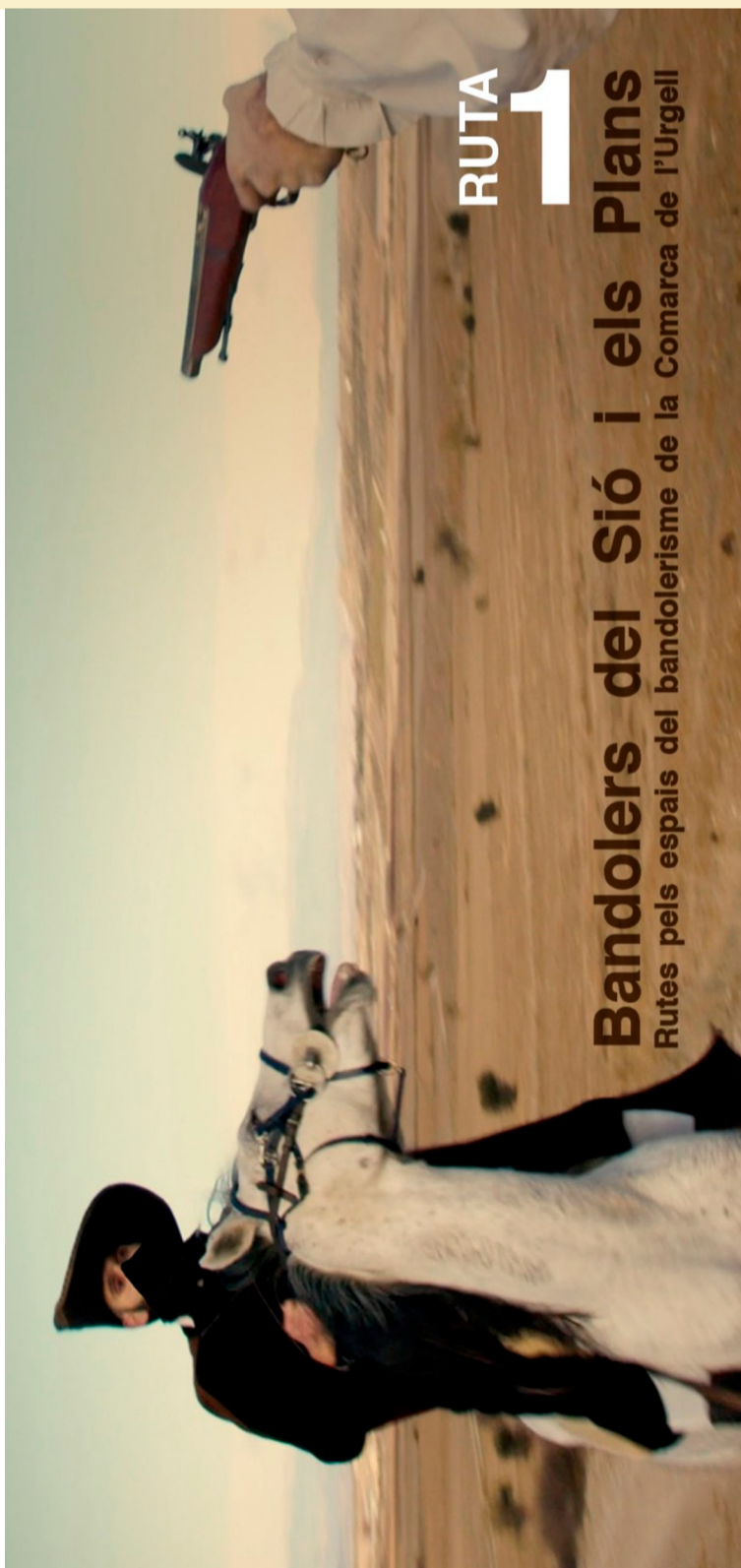
L'aigua, les rendes del blat i les pastures d'hivern van ser les principals causes del naixement de rivalitats.

Convertides en enemistats i "parcialitats", l'aparició de bàndols enfrontats donà com a resultat la presència dels bandolers.

Destacà la figura d'en Perot d'Argençola i la seva quadrilla als voltants de Castellsèra ja a finals del segle XV, grup que va participar en diverses guerres de bàndols de la comarca així com del Pla d'Urgell. A aquests li seguien les accions de bandolers com Pere Bardina dins les guerres de bàndols de Lleida, que no dubtà en desafiar a pobles sencers. I tampoc hem d'oblidar les constants accions dels bandolers nyerros de la nissaga dels Alentorn, senyors de Donzell d'Urgell i de l'Aladrell i posteriorment hereus de Puigverd d'Agramunt.

Les tres darreres dècades del segle XVI van estar marcades per la guerra entre bandolers cadells llogats per la vila d'Agramunt -com en el cas del Batlle d'Alòs-, i els nyerros d'Onofre i Alexandre d'Alentorn, pare i germà del que seria president de la Generalitat, pel control de l'aigua del riu Sió entre Puigverd i Agramunt.

Una llarga i tràgica història escrita a coltellades i a trets de pedrenyal.

RUTA 1

Bandolers del Sió i els Plans
Rutes pels espais del bandolerisme de la Comarca de l'Urgell

Pel camí: A la sortida de Castellsèra, a poc més d'un km de l'ermita de Sant Sebastià, entrem a l'antic terme de l'Aladrell. Era un domini dels Alentorn, nyerros, i van ser freqüents els conflictes amb els majorsals de Poblet. Més endavant trobem "lo Pilar d'Almenara", lloc d'estada i vigilància dels bandolers cadells del Batlle d'Alòs durant la seva actuació a Agramunt a la dècada de 1570.

Pel camí: entre Agramunt i Puigverd va vorejant la sèquia molinal d'Agramunt que fou el camp de batalla de la Guerra de l'Aigua de 1599. Així mateix el camí entre Puigverd i Castellnou segueix la sèquia molinal de Puigverd. Sobre el turó que s'aixeca entre Castellnou i Ferratès estaven plantades les forques de Castellnou. En creuar el riu Sió a Ossó trobem el Molt de Torres.

Tornabous

A mitjans del segle XVI el poble estava dividit en fortes parcialitats amb bregues bandoleres entre els Feliu i els Folguera d'una banda i els Pujalt i Rubió de l'altra, fent robatoris i atemptats a Castellerserà, Bellmunt i altres llocs. L'edifici de l'**Ajuntament** és una construcció de l'època.

El Tarròs

A la dècada de 1480 van sovintejar els robatoris i incendis provocats pel bandoler Perot d'Argençola, fent que dia sí, dia també, els veïns es refugiessin a l'**església parroquial**. El terme era jurisdicció del monestir de Poblet, però el senyor de la terra era la nissaga dels Alentorn, senyors "nyerros" de Ponent, que tenien cedida l'explotació als pagesos emfiteutes. En diferents ocasions, com el 1541, els criats bandolers dels Alentorn van manar cridar a soement i tancar **les portes** de la vila quan el majoral de Poblet venia a cobrar els impostos. Al camí del Tarròs a Ivars, passada la bifurcació del camí cap al Bullidor, estaven plantades **les forques**. En aquell lloc hi hagué una de les bregues entre les quadrilles de Perot d'Argençola i de Dalmau de Copons a finals del segle XV.

La Fuliola

De la senyoria de Poblet, va patir atacs dels bandolers que s'enfrontaven al majoral de Castellerserà. Destacaren els fets de 1540 quan un grup de nyerros dels Alentorn van cometre robatoris i incendis, o el 1548 quan el bandoler Pere Bardina va fer nombrosos robatoris. Podeu visitar el **Museu d'armes i eines del camp de Josep Pané** que inclou **pedrenyals** de l'època dels bandolers. Es conserven diferents edificis de l'època dels bandolers: **cal Farriol, cal Pep del Pau, casa Terés, cal Samario i cal Pané**.

Boldú

De la senyoria de Poblet, el 1548 va patir atacs del bandoler Pere Bardina. Durant les parcialitats entre els Amats i els Domènecs de Barbens (1494), tres

fills de Boldú van destacar com a bandolers: Peris i Joan Gassol i Aparici Gatell, en guerra contra Perot d'Argençola.

Castellerserà

És celebra cada any la **Festa del Bandoler** al voltant de la figura d'en **Perot d'Argençola**, veritable xacra dels pobles dels voltants. El poble donà aquest famós bandoler, al temps que va ser el cap administratiu del monestir de Poblet als dominis de l'Urgell i la Noguera. Vila closa per muralles i **portals (1)** avui inexistents, estava presidida per un **castell** que fou reconstruït com l'edifici de **la Panera (2)**, on el majoral de Poblet guardava els fruits cobrats als seus dominis. Els oficials dels abats de Poblet administraven justícia aquí, jutjant i castigant els bandolers que capturaven, lligant-los o clavant-los al **costell (3)** abans del darrer suplici a les **forques** situades al camí de la Fuliola. Va patir nombrosos atacs bandolers, de tal volta que les portes de la vila normalment eren tancades i hi havia una guàrdia permanent al teulat de l'**església parroquial (4)**. De l'època és **cal Tarragona (5)** i la **creu de terme del XVI (6)**.

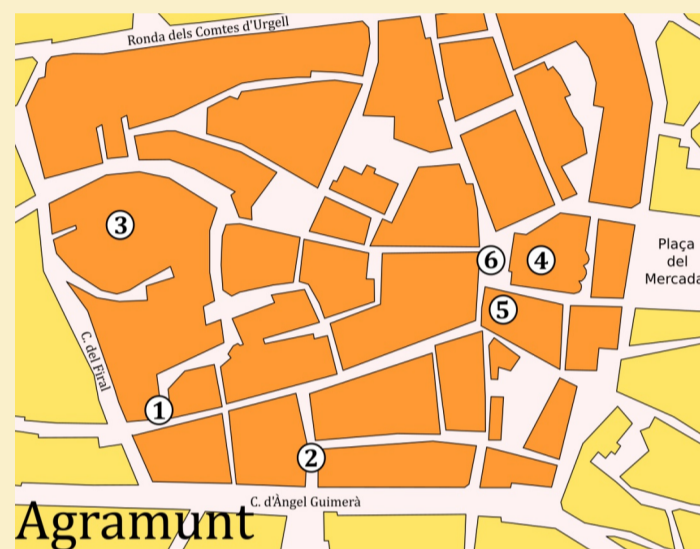
Almenara Alta

Entre Castellerserà i Agramunt, dominant les altures, es troba el **Pilar d'Almenara** vigilant l'antic terme, despoplat domini dels abats de Poblet dedicat a les pastures per a ramats transhumants. A la dècada de 1570 es

convertí en lloc d'estada dels cadells del Batlle d'Alòs.

Agramunt

Cap de vegueria, estava fortament defensat amb doble **muralla**, la original **(1)** i una segona del segle XIII que es construí davant l'increment d'habitants. En aquesta s'obrien diversos **portals** com el de l'Àngel **(2)** dels que ja no queden vestigis. A l'Oest s'erigia el **castell** amb la presó del veguer **(3)**, mentre que a l'Est estava l'**església (4)** i la **casa comuna (5)**, solar sobre la que s'erigí l'actual ajuntament. La vila estigué dividida en bàndols a la dècada de 1570, cridant a bandolers per ajudar a un o altre. Va destacar l'entrada a la vila dels cadells del Batlle d'Alòs. Molts bandolers van passar per les presons, provocant l'assalt dels nyerros l'any 1564 per alliberar a Francesc de Gispert i de Ponts; o l'any 1588 quan els bandolers van assetjar la vila per alliberar al donzell Tomàs d'Aguilar. Fou a la dècada de 1590 quan la violència esclatà en forma de guerra contra els Alentorn, senyors nyerros de Puigverd, i es va contractar a quadrilles de bandolers cadells. La causa de tot plegat fou l'ús de l'aigua de la séquia del Molí Vell. El dia dels **Sants Innocents de 1590** es produí una revolta popular **(6)** que dugué a la captura dins la vila a Jeroni d'Alentorn i altres se-

nyors nyerros com Climent Castelló, senyor de les Puelles. Tots ells van ser enviats a les presons de Barcelona per tal d'evitar l'assalt dels bandolers nyerros contra la vila. El conflicte culminà amb la **Guerra de l'Aigua de l'any 1599**.

Puigverd d'Agramunt

Vila emmurallada i coronada pel **castell** del senyoriu dels Mexia. A la mort de Ferran el domini passà a mans de Lluís d'Alentorn a través d'una disposició testamentària força tèrbola. El poble està situat en un turó immediat a la **peixera de la séquia vella del molí d'Agramunt**, i el nyerro la feu destruir l'any 1590 provocant que Agramunt es quedés sense molí fariner. En resposta, nombrosos agramuntins armats van destruir la **peixera i séquia del molí de Puigverd**. Fou l'inici d'una llarga disputa que provocà la **Revolta dels Sants Innocents** a Agramunt i la **Guerra de l'Aigua el 1599**, quan al voltant de 300 veïns armats d'Agramunt van anar a Puigverd a construir una nova peixera, séquia i molí fortificats. Per a evitar-ho, Onofre d'Alentorn acudí amb les seves quadrilles de nyerros sumant més de 400 homes que lluitaren durant uns dies fins que totes les obres i les hortes entre Agramunt i Puigverd van quedar destruïdes.

Montfalcó d'Ossó

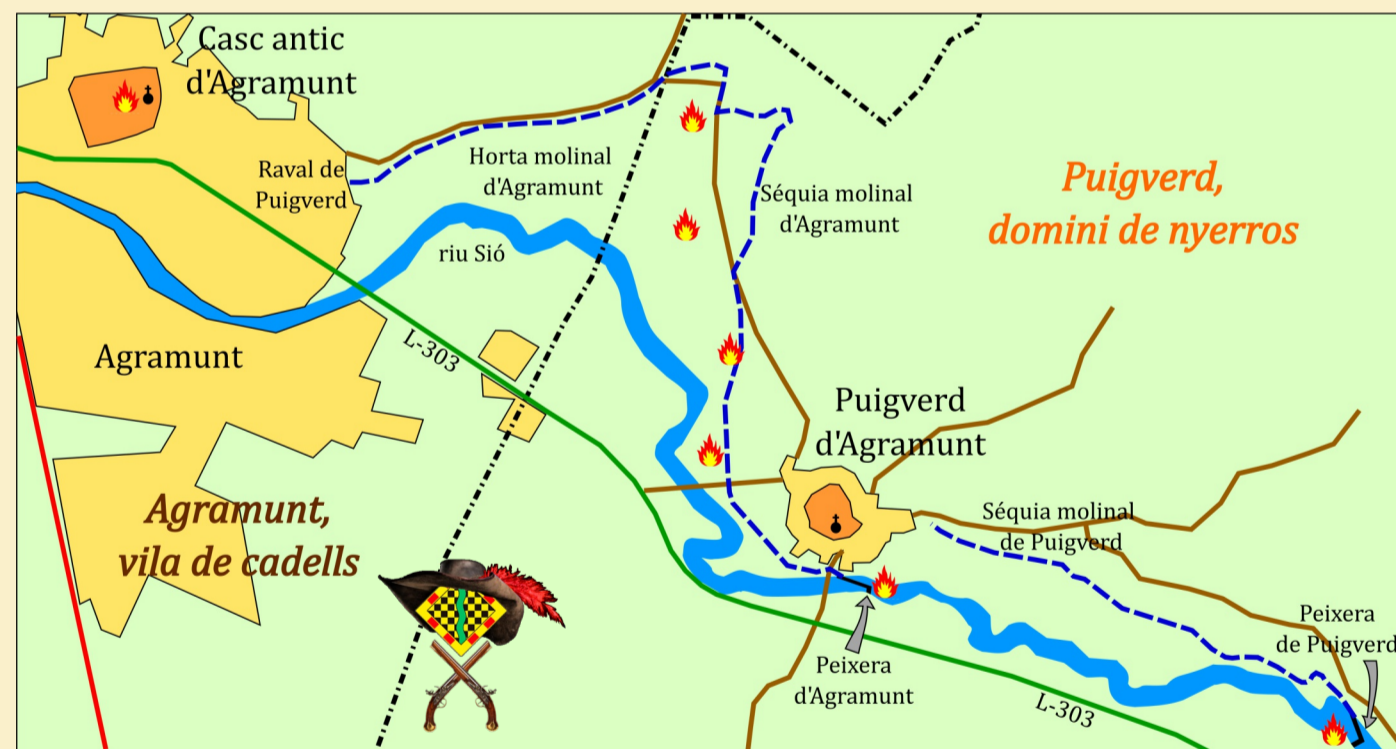
Vila closa amb fort **castell**, era de la senyoria de la família Mecca de Barcelona. En morir sense descendència va esclatar la guerra de bàndols entre els parents més pròxims: els cadells Desvallés i els nyerros Gilabert de Lleida.

Ossó de Sió

Vila closa on vivia Antoni Miralles, bandoler de la quadrilla d'en Perot d'Argençola.

Donzell d'Urgell

Poble emmurallat amb un únic portal, coronat pel **castell** o "casa del senyor", senyoria del cap nyerro Onofre d'Alentorn i d'Oms, pare d'Alexandre

d'Alentorn "Cap de la Casa Otomana" i d'Onofre, 82é President de la Generalitat. Juntament amb Puigverd, el Tarròs i l'Aldrell, dominis de la nissaga, es convertí en punt estratègic i logístic de les quadrilles bandoleres de nyerros a la zona. Fill del poble fou el bandoler Miquel Paris "l'Esparricat".

Montclar d'Urgell

Vila closa amb potent **castell** que als segle XVI es va mantenir com a baluard nyerro sota senyoria dels Ponts. L'any 1589, com a conseqüència del setge de Cubells, els bandolers cadells es van venjar incendiant tots els pallers que hi havia fora de les muralles del poble i robant i matant tot el bestiar que van trobar. Entre els fills bandolers de Montclar destacà "lo nebot de mossèn Balagueró". A la sortida del poble, al tossal sobre l'actual carretera, estaven plantades les **forques**.

Les Puelles

Poble sota el senyoriu de Climent de Castelló, senyor bandoler de la facció dels nyerros que va participar en el setge de Cubells el 1589. Com a premi va ser escollit sotscapità de la Unió de Vegueries de Lleida. El seu germà Sebastià Castelló, que vivia a les Puelles, va destacar com a bandoler de quadrilla, sent publicat com a enemic del rei l'any 1594.

Tots els espais del bandolerisme a:

Google Maps

